

6. Cultuur en erfgoed voor iedereen

Maastricht, mei '26

Cultuur en erfgoed voor iedereen

Voortgang

We liggen op koers met de uitvoering van het beleidskader Cultuur en Erfgoed voor iedereen. De meerjarige museumvisie is vastgesteld, zodat samenwerking met de provinciale musea wordt versterkt en kleine musea meer ondersteuning krijgen. Het programma voor de Limburgse taal heeft vertraging opgelopen, maar de planning blijft haalbaar. Het Groeiplan Noord- en Midden-Limburg en de stimuleringsregeling voor bovenlokale evenementen versterken het culturele veld, met speciale aandacht voor Noord- en Midden-Limburg.

Voor erfgoed worden de wettelijke taken uitgevoerd, is een erfgoedmonitor in aanbesteding en zijn projecten opgestart zoals het ErfgoedLAB. Het ErfgoedLAB richt zich specifiek op het herbestemmen van grote monumenten voor duurzaam gebruik. De restauratie van het Genneper Huys is financieel ondersteund. Daarnaast wordt samengewerkt met verschillende partners om deze complexe projecten te realiseren.

Ontwikkelingen en prioriteiten

Wij zetten in op de bestendiging van het uitvoeringsprogramma Limburgse taal. In 2026 wordt een intensivering voorzien, om opvolging te geven aan de adviezen van de onafhankelijke actiecommissie Limburgse taal in het streven naar de Deel III-status. Hierbij besteden wij aandacht aan het betrekken van het onderwijs en de kinderopvang en aan de digitaliseringsopgave.

In februari 2026 heeft PS de meerjarige museumvisie “Waardevol verbonden” vastgesteld. In 2026 ligt de focus op de uitvoering van deze visie, waarbij herijking van de exploitatiesubsidies en uitwerking van incidentele investeringen prioriteit hebben. Naar aanleiding van de vastgestelde museumvisie zijn twee moties aangenomen (moties 3233 en 3251) die in 2026 worden uitgevoerd.

Motie 3233 vraagt, naast steun aan lokale en regionale musea, om structurele ondersteuning van de Coöperatie Erfgoed Limburg (CEL). Vanaf 2027 wordt het in de motie gevraagde bedrag structureel beschikbaar gesteld, gedekt uit het meerjarig begrotingsresultaat.

Wij leggen de contouren voor de nieuwe subsidieregeling culturele infrastructuur 2029–2032 in het vierde kwartaal van 2026 sonderend aan Provinciale Staten voor. De uitgangspunten hiervan worden vervolgens in het eerste kwartaal van 2027 middels een statenvoorstel vastgesteld. Dit traject sluit aan bij de vernieuwing van het landelijk cultuurbestel. Met het oog op een evenwichtige spreiding van het culturele aanbod in Nederland blijven wij ons actief inzetten via gerichte lobby richting het Rijk.

Met het Groeiplan geven wij invulling aan de ambitie om het culturele aanbod in Noord- en Midden-Limburg te versterken.

Vanuit de Programmabegroting ondersteunen wij een aantal omvangrijke restauratieprojecten, waaronder het Hornekwartier in Weert, kloosterdorp Steyl, Abdij Rolduc en het Romeins Museum Heerlen. De hiervoor gereserveerde subsidiemiddelen verwachten wij in 2026 en 2027 volledig te benutten.

In 2026 verstrekken wij in het kader van de nationale Erfgoedmonitor een nieuwe opdracht voor het beoordelen van de staat van onderhoud, leegstand en herbestemming van rijksmonumenten (exclusief woonhuizen) in Limburg.

Bij zeer urgente restauratieopgaven van monumenten schiet de reguliere restauratiesubsidie vaak tekort, mede vanwege hoge restauratiekosten en het ontbreken van cofinanciering door andere overheden. Hierdoor ontbreekt het perspectief op tijdige restauratie en verslechtert de staat van deze monumenten verder. We zullen bezien of en hoe we als Provincie hier een rol in kunnen spelen.

6.1.1. Cultuur

Voortgang

We liggen op koers. We geven uitvoering aan de geplande programmering. PS hebben op 6 februari 2026 een besluit genomen over de meerjarige museumvisie. Met de museumvisie 'Waardevol verbonden' wordt een meerjarig kader geboden voor de samenwerking tussen de Provincie en de drie provinciale musea. Tevens is met deze museumvisie uitvoering gegeven aan een onderdeel van motie 3233 (Kleine musea). Het uitvoeringsprogramma Limburgse taal is in 2025 opgestart. Wij verwachten de in 2025 opgelopen achterstand in de planning in 2026 te kunnen inlopen. Het Groeiplan Noord- en Midden-Limburg loopt goed en draagt daarmee bij aan het versterken van het culturele veld in Noord- en Midden-Limburg. Van de Stimuleringsregeling Bovenlokale evenementen wordt veel gebruik gemaakt. Hiermee ondersteunen we jaarlijks meer dan 200 evenementen op het gebied van cultuur, volkscultuur en sport met een bovenlokale uitstraling.

Afwijkingen

We werken motie 3233 uit. Met deze motie wordt voorgesteld maximaal € 1,75 mln. incidenteel te alloceren voor het versterken van de "kleinere" musea. Het in deze motie opgenomen verzoek voor het structureel ophogen van de middelen voor Coöperatie Erfgoed Limburg is verwerkt bij product 6.2.1 Erfgoed. Naast de jaarlijkse exploitatiesubsidies aan de provinciale musea dragen wij ook zorg voor de gebouwen, waarin de musea gevestigd zijn. Voor de verduurzaming van het Limburgs Museum is besloten zonnepanelen te plaatsen.

De exploitatiesubsidie van het Huis voor de Kunsten wordt herzien op basis van een extern adviestraject. De oorspronkelijke subsidie bleek onvoldoende toereikend voor de volwaardige uitvoering van steunfunctie voor de amateurkunst- en erfgoedsector.

Naast de reguliere uitgaven uit het Uitvoeringsprogramma Limburgse taal wordt in 2026 een intensivering voorzien, om opvolging te geven aan de adviezen van de onafhankelijke actiecommissie Limburgse taal in het kader van het streven naar een Deel III-status. Hierbij wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan het betrekken van het onderwijs en de kinderopvang, evenals aan de digitaliseringsopgave.

In 2027 wordt een intensivering voorzien voor het Groeiplan Noord- en Midden-Limburg, zodat de looptijd van de subsidieregeling tot en met 2028 kan worden gegarandeerd. Hiermee sluit de regeling beter aan op de nieuwe periode van de culturele infrastructuur en krijgen instellingen in deze regio's de ruimte om hiernaar toe te ontwikkelen.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen

Niet alleen de afwijkingen of ontwikkelingen zorgen voor aanpassingen in onze begroting. Om verder uitvoering te geven aan ons bestaand beleid verhogen we de volgende budgetten:

- In het kader van de actualisatie van het provinciaal meerjarig onderhoudsplan (MJOP) van de provinciale gebouwen (PS 20-3-2026) vindt er een extra jaarlijkse dotatie plaats van de onderhoudsvoorziening voor het Bonnefantenmuseum (€ 0,17 mln.), het Discovery museum (€ 0,03 mln.) en het Limburgs museum Venlo (€ 0,02 mln.);
- De door de Staten vastgestelde Meerjarige Museumvisie (PS 6-2-2026) leidt tot een jaarlijkse inflatiecorrectie op de exploitatiesubsidies van het Bonnefantenmuseum (verhoging van € 0,02 mln.), het Limburgs Museum (verhoging van € 0,01 mln.) en het Discovery Museum (verlaging van € 0,02 mln.);
- Met de Stichting Bonnefantenmuseum is een nieuwe huurovereenkomst gesloten en is de jaarlijkse huurprijs geactualiseerd (€ 0,01 mln.);
- Om de eerder beschreven opvolging te kunnen geven aan de adviezen van de onafhankelijke actiecommissie Limburgse taal, in het kader van het streven naar een Deel III-status, wordt het budget verhoogd met totaal € 1,83 mln. (2026: € 0,56 mln., 2027: € 1,27 mln.);
- De herziening van de exploitatiesubsidie van het Huis voor de Kunsten leidt tot een verhoging van het jaarlijkse budget met € 0,24 mln.
- Om de looptijd van de Subsidieregeling Groeiplan Noord- en Midden-Limburg tot en met 2028 te garanderen, wordt het subsidieplafond met een bedrag van € 0,55 mln. in 2027 opgehoogd.

Overige bijstellingen

Vanwege inhoudelijke aansluiting bij het Huis voor de Kunsten worden de jaarlijkse middelen voor Hoes veur 't Limburgs (€ 0,08) verschoven van product 6.2.1. Erfgoed naar product 6.1.1. Cultuur.

Investeringsbesluit

Voor de verduurzaming van het Limburgs Museum wordt een investeringskrediet (€ 0,26 mln.) beschikbaar gesteld voor het plaatsen van zonnepanelen. De financiële consequentie van dit besluit is opgenomen in deze Voorjaarsrapportage onder het Financieel voorstel.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
6.1.1	PS 20-3-2026 Ophoging dotatie voorziening onderhoud MJOP 2026-2033 - Bonnefantenmuseum	Begrotingsresultaat	165
6.1.1	PS 20-3-2026 Ophoging dotatie voorziening onderhoud MJOP 2026-2033 - Discovery museum	Begrotingsresultaat	28
6.1.1	PS 20-3-2026 Ophoging dotatie voorziening onderhoud MJOP 2026-2033 - Limburgs museum Venlo	Begrotingsresultaat	24
6.1.1	PS 20-3-2026 Ophoging exploitatiebudget onderhoud MJOP 2026-2033 - Bonnefantenmuseum	Begrotingsresultaat	21
6.1.1	PS 20-3-2026 Ophoging exploitatiebudget onderhoud MJOP 2026-2033 - Limburgs Museum Venlo	Begrotingsresultaat	12
6.1.1	PS 20-3-2026 Bijstelling exploitatiebudget onderhoud MJOP 2026-2033 - Stichting Discovery Museum	Begrotingsresultaat	-23
6.1.1	GS 21-10-2025 Huurovereenkomst Bonnefantenmuseum 2025-2035	Begrotingsresultaat	10
6.1.1	GS 14-4-2026 Uitvoeringsprogramma Limburgse Taal	Begrotingsresultaat	558
6.1.1	GS 14-4-2026 Verhoging exploitatiesubsidie Huis voor de Kunsten	Begrotingsresultaat	240
			1.035

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - budgetneutraal		
6.1.1	GS 5-11-2024 Uitvoeringsprogramma Limburgse taal 2025-2027 - Hoes veur 't Limburgs	Overboeking binnen begroting	84
			84

6.2.1. Erfgoed, monumenten en archeologie

Voortgang

We liggen op koers en hebben in het eerste kwartaal van 2026 uitvoering gegeven aan onze wettelijke taken op het gebied van archeologie en monumenten. In lijn met landelijke afspraken is er een aanbestedingstraject opgestart voor het actualiseren van de erfgoedmonitor. De erfgoedmonitor presenteert feiten en cijfers over het erfgoed in Limburg. We hebben financieel bijgedragen aan de restauratie van het Gennepers Huys. Ook is het ErfgoedLAB opgestart. Het ErfgoedLAB heeft als doelstelling om grote monumenten te herbestemmen, zodat deze functioneel en duurzaam gebruikt kunnen worden. Bij onze werkzaamheden rondom erfgoed en monumenten is veelal sprake van complexe projecten waarbij wij afhankelijk zijn van derden. Door deze complexiteit van de projecten kan de fasering van de projecten over de jaren wel eens aanpassing vragen. Maar wij verwachten wel dat de resultaten die we hebben gesteld voor eind 2027 worden gehaald.

Afwijkingen

Wij geven uitvoering aan motie 3233. Voorgesteld wordt de Coöperatie Erfgoed Limburg (CEL) structureel te gaan ondersteunen. Deze Coöperatie is een breed Samenwerkingsverband van culturele en erfgoedorganisaties in Limburg, opgericht om het behoud en de beleving van Limburgs erfgoed te bevorderen. Het in deze motie opgenomen verzoek voor het actieplan 'kleine musea' is verwerkt bij product 6.1.1. Cultuur.

Gedeputeerde Staten hebben ingestemd met de herijkte 'Bestuurlijke afspraken Erfgoed' voor de periode 2026 en verder. Deze herijkte bestuurlijke afspraken zijn een continuering en actualisatie van de bestuurlijke afspraken erfgoed uit 2012 en 2015. Hierin zijn met betrekking tot de restauratiemiddelen onderstaande afspraken opgenomen:

- Het Rijk zet de jaarlijkse bijdrage van € 20 miljoen aan het Provinciefonds ten behoeve van de restauratie van niet woonhuizen en groene monumenten voort.
- De provincies gaan de inspanningsverplichting aan om de jaarlijks ontvangen indexatie van het Rijk over dit bedrag vanuit de algemene middelen aan de betreffende subsidieregeling voor restauratie toe te voegen.

Op basis van deze inspanningsverplichting wordt de jaarlijkse DU-uitkering van het Rijk geïndexeerd.

Financiële consequenties

Nieuwe eigen middelen

- De uitvoering van motie 3233, voor het structureel ondersteunen van de Coöperatie Erfgoed Limburg (CEL) zorgt voor een aanvullende budgetvraag van € 0,08 mln. voor 2026 en structureel € 0,20 mln. vanaf 2027;
- De bovenstaand benoemde inspanningsverplichting inzake de jaarlijks ontvangen indexatie van het Rijk leidt tot een hogere budgetvraag van € 0,06 mln.;
- Daarnaast leidt de uitvoering van motie 3233 tot een incidenteel te alloceren bedrag van € 1,75 mln. voor het versterken van de "kleinere" musea.

Overige bijstellingen

Vanwege inhoudelijke aansluiting bij het Huis voor de Kunsten worden de jaarlijkse middelen voor Hoesveur 't Limburgs (€ 0,08) verschoven van product 6.2.1. Erfgoed naar product 6.1.1. Cultuur.

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Nieuwe eigen middelen - bestaand beleid		
6.2.1	GS 14-4-2026 Motie 3233 Absil Kleine musea - CEL-deel	Begrotingsresultaat	80
6.2.1	GS 14-4-2026 Indexatie rijksmiddelen restauratie monumenten	Begrotingsresultaat	62
	Nieuwe eigen middelen - intensivering		
6.2.1	GS 14-4-2026 Motie 3233 Absil Kleine musea - kleine musea deel	Begrotingsresultaat	1.750
			1.892

€ x 1.000

Product	Omschrijving	Dekking	Bijstelling lasten 2026
	Overige bijstellingen - budgetneutraal		
6.2.1	GS 5-11-2024 Uitvoeringsprogramma Limburgse taal 2025-2027 - Hoes veur 't Limburgs	Overboeking binnen begroting	-84
			-84